

ابو حفص سغدی

نویسنده : دکتر بصیر کامجو

ابو حفص حکیم فرزند احوص سغدی سمرقندی از شاعران اوایل قرن چهارم هجری تاجیک تبار ایرانی است.

قول رضاقلی خان هدایت در کتاب « مجمع الفصحاء » آورده است :

" ... درتواریخ کهن از شعرای زمان باستان سخنان موزون ذکر کرده اند و بعضی گفته اند که اول کسی که زبان بسخن موزون برگشاد هوشنگ دوم وشعر بهرام گور و همچنین شعر ابو حفص سغدی که گفته :

آهوی کوهی در دشت چگونه دودا

چو ندارد یار بی یار چگونه رودا ... " (31)

مگر تاریخ شاهد آن است که اشعار قدیم شعرای فارسی زبان به سبب عُمال عرب از میان رفته و تمام کتب و تواریخ خراسانیان (عجمیان) بوسیله اعراب ستمگستر سوختانده شد و محو و نابود گردید . با تحمیل چنین سیاست عرب تباری مردم را قدغن بلیغ نمودند قاعده سخن فارسی و شعر متروک شد تامدتی گذشت که اوضاع بنوعی دیگر گشت . با آموزش درسهای تاریخی پدران مان این دستور عقلانی را بیاد گار گذاشته اند که : برای نابودی یک ملت ، مسخ زبان و فرهنگش کفایت می کند . این سیاست را تازی ها و دشمنان وطن مان در هر برهه تاریخ جهت تقویه پایه های قدرت حاکمیت شان بالای مردم ما جبراً اعمال نموده اند. بنأ ابو حفص سغدی بهیچ روی نمیتواند از اولین شاعران فارسی گویی باشد.

ابو حفص سغدی از موسیقی دانان مشهور بود و آلت « شهرود » سیم بزرگ و بم در آلات موسیقی و نوع ساز است ، از مخترعات اوست که در سال 300 یا 307 آن را ساخته است، ابونصر فارابی در نوشته های خویش ذکر او آورده است و صورت آلتی موسیقاری نام آن « شهرود » که بعد از ابو حفص هیچ کس آنرا در عمل نتوانست آورد برکشیده و از این خردمند و موسیقیدان ستایش نموده است .

رساله ای در لغت فارسی قرن‌ها به وی منسوب بوده است . از این کتاب جمال الدین حسین اینجو ، در فرهنگ جهانگیری و محمد قاسم سروری کاشانی ، در مجمع الفرس خبر داده اند . (32)

- 31 - « ترجمه مفاتیح العلوم » ، ص 226.
- « المعجم » ، شمس قیس رازی ، ص 201.
- « مجمع الفصحا » ، هدایت ، ص 131.
- « احوال و اشعار رودکی » سعید نفیسی ، ج 3 ص 1150 - 1154.
- « تاریخ نظم و نثر در ایران » ، نفیسی ، ج 1.
- 32 - « تاریخ ادبیات در ایران » ، صفا، ج 1 ص 178.